Vol 33
Nru 177
Lulju - Settembru 2012

L-ART Imqaddsa

RIVISTA BIBLIKA

L-ART IMQADDSA

Rivista Biblika
li toħroġ kull tliet xhur
mill-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa tal-Provinċja
Franġiskana Maltija

EDITUR:
P. Twanny Chircop OFM
Kummissarju
tal-Art Imqaddsa

BORD EDITORJAL:
P. Marcello Ghirlando OFM
P. Noel Muscat OFM
Mr. Louis Casha

DISTRIBUZZJONI:
Fra. Lorrie Zerafa OFM

ABBONAMENT:
€10 fis-sena
€15 jew aktar Sostenitur

Kummissarjat
tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta.
Tel: 2124 2254

DISINN U STAMPAR:
Best Print Co. Ltd

Il-Materjal kollu li jidher
f'din ir-Rivista
huwa Copyright ©
tal-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa u l-Edizzjoni
TAU, 2012

comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Qoxra Quddiem:
Il-Palazz ta' isfel tar-Re Erodi

Werrej

15

19

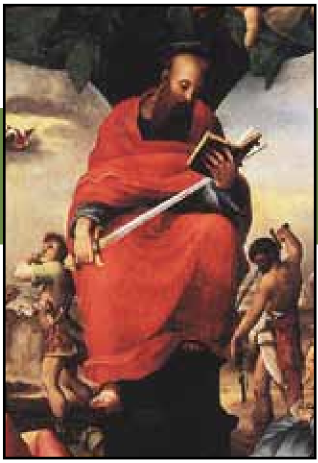

23

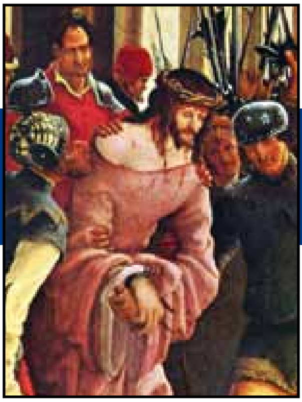

31

6 Fortizzi Erodjani fid-Deżert: Masada

15 Ir-Rabta bejn l-Antik u l-Ġdid Testment fil-Bibbja

19 Kristu l-Qassis il-Kbir Ħanin u Den ta' Fidi (Lhud 3,1-3;14)

23 Il-Fidi fl-Iskrittura

31 Il-Lhud fl-Evanġelju skont San Mattew (3)

39 Kif għandna naqraw il-Figura ta' Marija fl-Iskrittura

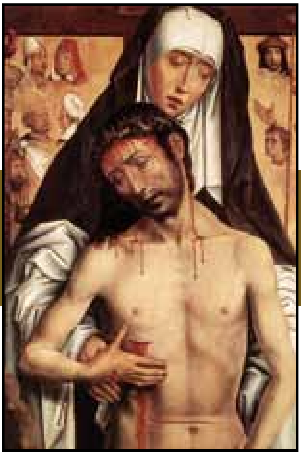

39

Editorjal

ta' P. Twanny Chircop ofm

L-Art Imqaddsa fis-Sirja

F'dawn l-aħħar xhur qed insegwu b'qalbna ttaqtaq il-ġrajjiet imdemmin ta' gwerra ċivili fis-Sirja. Ir-reġim militari tal-President Bashar al-Assad jinsab taħt pressjoni mill-maġġoranza taċ-ċittadini Musulmani Sunniti biex itemm il-ħakma dittatorjali tiegħu fuq il-pajjiż. Bashar al-Assad ħa f'idejh it-tmexxija minn missieru Hafez al-Assad, li kien il-President tas-Sirja mill-1970 sal-mewt tiegħu fis-sena 2000. Il-familja tal-President ġejja mill-grupp Islamiku tal-Alawiti, li huma minoranza fis-Sirja. Assad hu appoġġjat mill-Partit Għarbi Soċjalista Ba'ath.

Is-Sirja kienet tidher bħala pajjiż stabbli bħall-Eġittu u l-Ġordanja, sa ma hemm ukoll inħassu l-effetti tar-rebbiegħa Għarbija tal-2011. Il-pressjoni fuq Bashar al-Assad kibret hekk li l-pajjiż iddeġenera fi gwerra ċivili li qed tħalli ħafna vittmi. Barra mill-minoranza Alawita, li hi assoċjata mal-Partit fil-Gvern, hemm ukoll il-minoranza Kristjana, li taħt ir-reġim ta' Bashar al-Assad kienet tgawdi minn libertà u protezzjoni. X'se jiġri issa jħasseb lil ħafna.

Is-sitwazzjoni politika hi mħabbla sew. Is-Sirja tinsab fi stat ta' gwerra kontra Israel, li okkupalha l-Għoljiet tal-Golan fl-1967. Hi appoġġjata mill-Iran u għal diversi snin kellha preżenza militari fil-Libanu, fejn il-Partit Xi'ita tal-Ħizbollah hu wkoll fi gwerra kontra Israel. Iżda għalkemm l-Istati Uniti u l-Ewropa jikkundannaw ir-reġim repressiv ta' Bashar al-Assad u jgħinu lill-

...editorjal

L-Art Imqaddsa fis-Sirja

maġġoranza Sunnita li trid tieħu f'idejha t-tmexxija tal-pajjiż, ħadd ma jaf min verament qiegħed jorganizza l-oppożizzjoni, b'differenza mill-Eġittu fejn il-Partit tal-Aħwa Musulmani kellu appoġġ kbir kontra l-ex-President Ħosni Mubarak. Min-naħa tiegħu Israel baqa' pjuttost newtrali f'din il-kwistjoni. Jidher li Israel hu mbeżża' li tibdil drastiku fis-Sirja jfisser instabilità fuq il-fruntieri tiegħu mas-Sirja. Għalkemm jinsab fi stat ta' gwerra mas-Sirja, jidher li Israel jippreferi *status quo*, fejn kollox jibqa' stabbli kif ilu għal dan l-aħħar nofs seklu. F'kelma oħra Israel jippreferi l-għadu li jaf milli dak li ma jafx min se jkun.

F'dan it-taħwid kollu l-komunità Kristjana fis-Sirja hi wkoll involuta. L-Insara fis-Sirja huma minoranza, imma sa issa kienu jgawdu minn libertà ta' kult. Huma jibżgħu li jekk jieħdu l-gvern f'idejhom is-Sunniti huma jiġu ddiskriminati. Is-Sirja hi parti mill-Art Imqaddsa. Fiha hemm santwarji għeżież marbutin ma' ġrajjiet bibliċi. Fil-fatt, barra mill-Knejjes Orjentali (l-aktar dik tas-Sirjani Ortodossi) hemm preżenza ta' Kristjani Kattoliċi Latini, rappreżentati mill-parroċċi mmexxija mill-Kustodja tal-Art Imqaddsa, u mill-Vigarju Apostoliku Monsinjur Giuseppe Nazzaro ofm, li kien ukoll Kustodju tal-Art Imqaddsa.

Fis-Sirja l-Kustodja tal-Art Imqaddsa tmexxi diversi parroċċi u santwarji. Fost is-santwarji nsemmu l-Memorjal tal-Konverżjoni ta' San Pawl f'Tabbaleh, Damasku, u s-Santwarju tad-Dar ta' Sant'Ananija, ukoll f'Damasku. Fl-istess belt kapitali Damasku l-Kustodja tmexxi żewġ parroċċi, il-parroċċa ta' San Pawl f'Bab Touma, u l-parroċċa ta' Sant'Antnin f'Salhieh. Il-preżenza Kristjana hi aktar konċentrata fit-tramuntana tal-pajjiż, fejn il-Kustodja tmexxi l-parroċċa ta' San Franġisk f'Azizieh, fil-belt ta' Aleppo. Fl-istess belt il-Kustodja għandha l-Kulleġġ ta' Sant'Antnin ta' Padova, li kien darba skola tal-Kustodja, qabel ma ttieħed mill-gvern ta' Hafez al-Assad. L-iskola hi magħluqa imma l-patrijiet għadhom jgħixu fil-kunvent f'dan il-post. F'Aleppo wkoll il-Franġiskani jmexxu ċ-ċentru pastorali ta' San Bonaventura, f'Er-Ram, fejn ftit tax-xhur ilu splodiet bomba fiż-żona militari fil-qrib li għamlet ħafna danni lil dan iċ-ċentru.

L-aktar parti perikoluża għall-Insara tinsab proprju fl-irħula tal-wied tax-Xmara Oronte, lejn il-punent ta' Aleppo, fejn hemm irħula li huma Insara, imma mdawrin minn irħula Musulmani Sunniti. Il-Kustodja tmexxi f'din iż-żona l-parroċċa u ċ-ċentru agrikolu ta' Sant'Antnin f'Ghassanieh, il-parroċċa ta' San Ġużepp fi Knayeh, il-parroċċa tal-Madonna ta' Fatima f'Yacoubieh, u ċ-ċentru pastorali tal-Qalb ta' Ġesù f'Jisr el-Choughour. Dawn huma komunitajiet Kattoliċi żgħar, imma li minnhom ħarġu ħafna vokazzjonijiet. Il-preżenza tagħhom qrib irħula Alawiti u bi preżenza Musulmana Sunnita madwarhom tagħmilhom dejjem żoni perikolużi. Ħafna nsara spiċċaw jorqdu fil-kunventi tal-Franġiskani biex ifittxu kenn matul il-lejl. Fil-muntanji l-Kustodja għandha wkoll dar tas-sajf għal gruppi vokazzjonali f'post jismu Slenfe, f'żona tassew sabiħa, kollha boskijiet. Imma issa dan iċ-ċentru ma jistax jintlaħaq minħabba l-gwerra.

L-aħħar parroċċa li tmexxi l-Kustodja hi dik tal-Qalb ta' Ġesù fil-port ta' Lattakiah. Hawnhekk ukoll l-Insara jinsabu mheddin, għax mhux l-ewwel darba li saru attakki fuq il-port mill-baħar.

Il-Patri Kustodju tal-Art Imqaddsa żar dawn il-komunitajiet xi ftit xhur ilu, imma issa hu kważi impossibbli li jersaq fis-Sirja.

Il-kuntatt mal-Kustodja qed isir permezz tal-patrijiet li hemm jaħdmu fil-Libanu u fil-Ġordanja, li magħhom il-fruntieri tas-Sirja għadhom miftuħin.

Ta' min jgħid li l-preżenza Franġiskana fis-Sirja hi antika, u tasal sal-ewwel żminijiet tal-Kustodja. Kienu bosta l-patrijiet Maltin li fl-imgħoddi għexu fis-Sirja. Il-ħidma tal-Franġiskani tferrxet ukoll fil-kamp tal-arkeoloġija biblika u tal-fdalijiet tal-ewwel sekli tal-Kristjaneżimu, l-aktar fit-tramuntana tal-pajjiż fejn il-preżenza Kristjana kienet qawwija, bil-belt Patrijarkali ta' Antjokja (illum fit-Turkija) hekk fil-qrib.

Ħadd ma jaf kif se tispiċċa l-kriżi fis-Sirja. Ir-reġim ta' Bashar al-Assad hu qawwi u l-oppożizzjoni disorganizzata. Imma t-tixrid tad-demm u l-massakri ta' nies innoċenti qed iġiegħlu lil ħafna jaħarbu. Hemm il-periklu li l-Insara wkoll jaħarbu lejn il-Libanu jew it-Turkija, u li jiġri kif ġara fl-Iraq fejn il-popolazzjoni Kristjana naqset sew. Din tkun ħasra għax is-Sirja hi art fertili għar-reliġjon Kristjana, fejn l-Evanġelju ġie mxandar sa mill-bidu nett minn Pawlu ta' Tarsu li ġie kkonvertit fit-triq lejn Damasku, fejn il-Franġiskani tal-Art Imqaddsa jħarsu l-egħżeż Santwarju li għandhom fis-Sirja.